Grönling

Barbatula barbatula

Grönlingar vid provfiske 2019. Foto: Gunilla Hjorth

Fynd i Stockholm

Idag är Igelbäcken på Järvafältet känd för sin förekomst av grönling och arten är självreproducerande i området. Inom Stockholms stad återfinns grönlingen endast inom Igelbäckens kulturreservat. Arten lever även i grannkommunernas delar av Igelbäcken. För att följa beståndet utförs provfisken av arten årligen på ett antal punkter i bäcken. I Stockholm görs detta vartannat år vid Eggeby gård och vissa år även på andra platser. Längst ner i faktabladet finns en kartillustration där artens fyndplatser i Stockholm syns.

Status och utbredning

Grönlingen är en skyddsvärd fisk som tidigare varit rödlistad, men som kategoriseras som livskraftig (LC) i rödlistan 2020. Det finns idag inga tecken på populationsförändring för arten i Sverige. I Stockholm går dessvärre utvecklingen av beståndet åt fel håll, vilket möjligtvis kan förklaras av ovanligt torra eller blöta perioder under grönlingens lek.

Utseende och ekologi

Arten är långsträckt och slank med aningen tillplattat huvud uppifrån. Ryggen är brunsvart med en ljusbrun grundton, buken är ljust gulvit och runt munnen har den tre par skäggtömmar. Den är en bottenlevande sötvattensfisk och föredrar steniga bottnar med gott om gömställen. Grönlingen är som mest aktiv på natten och äter insektslarver, bottenlevande ryggradslösa djur och mindre kräftdjur. Även dess lek sker nattetid och pågår under månaderna april-juni. Arten lägger relativt få ägg (700 – 5 000 stycken) som kläcks efter en till två veckor beroende på vattnets temperatur.

Hot

I Stockholm hotas grönlingens reproduktion av ovanligt torra eller blöta perioder under leken. Dessa faktorer kan vara anledningen till att populationsstorleken minskat under senare år. Grönlingen i Igelbäcken riskerar också att påverkas av andra faktorer som förekommer i och omkring vattendraget, såsom miljögifter, konkurrens från tidigare inplanterad signalkräfta, bäverdämmen och lägre vattenföring i bäcken på grund av exploatering eller bortledning av vatten.

Åtgärdsbehov

Det bästa sättet att gynna grönlingen är att skydda, bevara och förstärka dess habitat. Det innebär att Igelbäcken bör ha strömsträckor med steniga bottnar som erbjuder gott om gömställen och att vattenkvaliteten inte får försämras. Vid exploatering i närheten av grönlingens habitat är det viktigt att bäckens vattenföring och vattenkvalitet inte påverkas negativt. För att skydda grönlingen bör övervakningen fortsätta i området och möjliga stödåtgärder sättas in för att förbättra artens förutsättningar.

Historik och kuriosa

Grönlingen finns naturligt på flera platser i Sverige. Beståndet i Igelbäcken har dock troligen sitt ursprung från dammfiskar som planterades in under 1700-talet, möjligen av kung Fredrik I.

Referenser

Lundberg, Stefan. (2006). *Skygg fisk med gamla anor.* Naturhistoriska riksmuseet.

SLU Artdatabanken (2020). Grönling. https://artfakta.se/naturvard/taxon/barbatula-barbatula-100016 [2021-11-14].

Stockholms Miljöbarometer (2021). Antal grönlingar. https://miljobarometern.stockholm.se/natur/arter-och-artgrupper/fiskar/gronling/table/ [2021-11-30].

Stockholms Miljöbarometer (2021). Igelbäcken. https://miljobarometern.stockholm.se/vatten/vattendrag/igelbacken/ [2021-11-14].

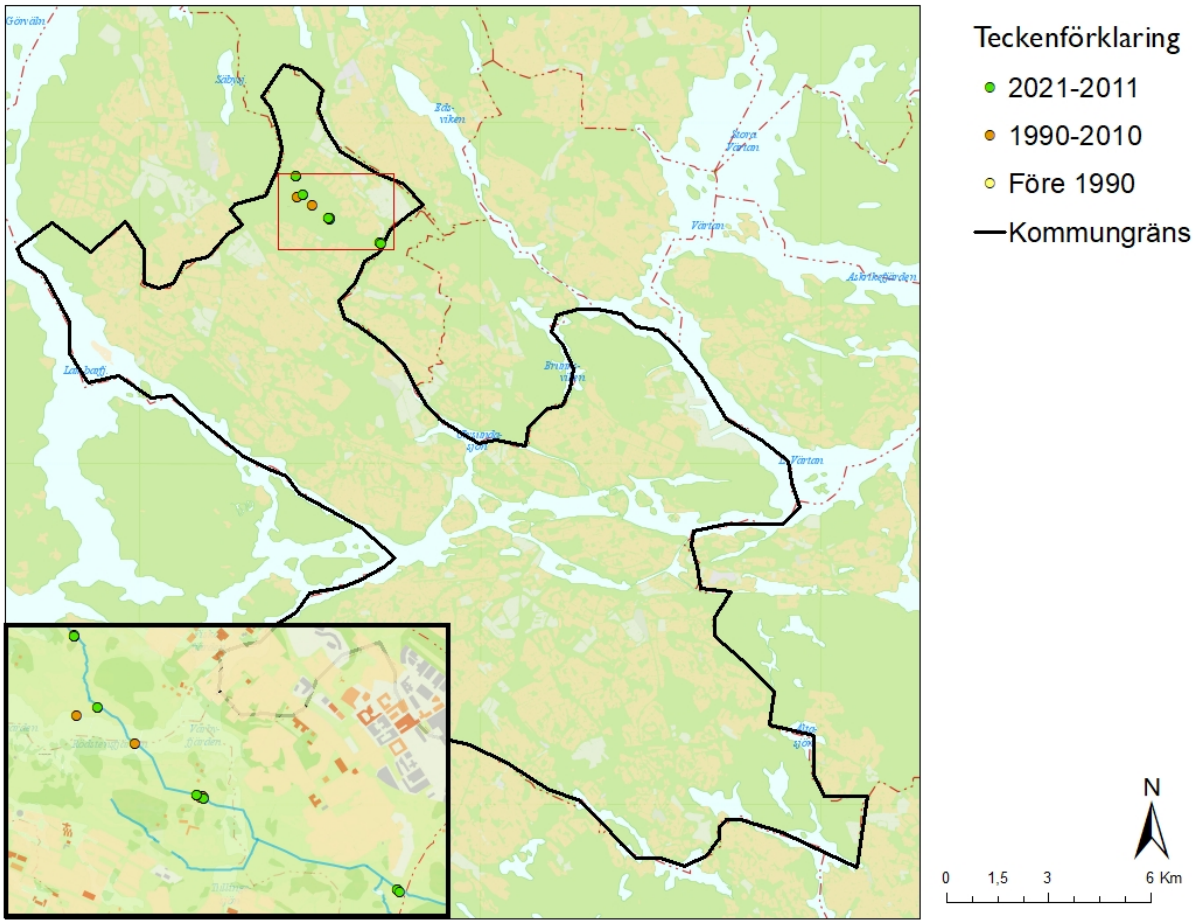

Figur 1. Karta över Stockholms stad med observationer av grönling under olika tidsperioder. Här ser man tydligt att arten endast återfinns i Igelbäcken inom Stockholms stad.